

Босна и Херцеговина
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
Број: 12 0 У 006889 19 Увп
Бања Лука, 03.6.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Едине Чупељић, предсједника вијећа, Страхине Ђурковића и Смиљане Мрше чланова вијећа, уз учешће Маје Савић као записничара, у управном спору по тужби Б. К. из Б., заступана по пуномоћнику М. П., адвокату из Б. (у даљем тексту: тужитељица), против рјешења број 9805295804 од 04.5.2018. године туженог Фонда ... Р. С., у предмету остваривања права на породичну пензију, одлучујући о захтјеву тужитељице заступане по пуномоћнику М. С., адвокату из Б., за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бијељини број 12 0 У 006889 18 У од 31.5.2019. године, на нејавној сједници вијећа одржаној 03.6.2021. године донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Бијељини број 12 0 У 006889 18 У од 31.5.2019. године се преиначава на начин да се тужба уважава и оспорени акт поништава.

Обавезује се тужени да тужитељици надокнади трошкове управног спора у износу од 1650,00 КМ у року од 30 дана рачунајући од дана пријема ове пресуде под претњом принудног извршења.

Образложење

Побијаном пресудом одбијена је тужба против оспореног акта, којим је одбијена жалба тужитељице изјављена против рјешења Филијале Б. број горњи од 14.3.2018. године којим је одбијен њен захтјев за остваривање права на породичну пензију.

Одбијање тужбе образложено је позивом на члан 60 Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“ број 134/11, 82/13 и 103/15, у даљем тексту: Закон о ПИО) којим је прописано да право на инвалидску пензију има осигураник код кога је губитак способности за рад проузрокован повредом ван рада или болешћу, настао прије испуњења услова за старосну пензију у погледу живота из члана 41 тог закона, под условом да до настанка инвалидности има 5 година стажа осигурања или 10 година пензијског стажа, те одредбу члана 69 тог закона којом је прописано да право на породичну пензију имају чланови породице умрлог осигураника који је на дан смрти испуњавао услове за инвалидску пензију и чланови породице умрлог корисника старосне или инвалидске пензије. Будући да је тужитељица захтјев за остваривање права на породичну пензију поднијела 25.12.2017. године, а да је њен супруг на дан смрти 10.11.2017. године имао навршених 67 година живота, те да није био корисник старосне и инвалидске пензије, то именовани није испуњавао услове за остваривање права на инвалидску пензију на дан смрти јер је навршио године живота (65) за старосну пензију,

па је правилно одбијен захтјев тужитељице за остваривање права на породичну пензију иза смрти супруга Т. К..

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев) тужитељица оспорава њену законитост, због повреде материјалног прописа. Позива се на одредбу члана 40 став 1 Закона о ПИО којом је прописано да члан породице право на породичну пензију има у случају смрти осигураника, односно корисника старосне или инвалидске пензије, док је чланом 69 тог закона регулисано да право на породичну пензију имају чланови породице умрлог осигураника који је на дан смрти испуњавао услове за инвалидску пензију. Предник тужитељице је у тренутку смрти био у статусу осигураника и није остварио право на старосну пензију, па је тужени требао утврдити колико је пензијског стажа предник тужитељице имао у тренутку смрти; да је предник тужитељице и после 65 година живота уплаћивао доприносе које тужени није вратио, па се у овом случају године живота не могу уподобљавати са условима за старосну пензију. Предлаже да се захтјев уважи, побијана пресуда преиначи или укине и предмет врати на поновно одлучивање, а тужитељици досуде трошкови спора према исказаном трошковнику.

Тужени у одговору на захтјев истиче да се право на инвалидску пензију не може остварити после 65 година живота, а будући да предник тужитељице није био корисник старосне или инвалидске пензије, то тужитељица не испуњава услове за остваривање права на породичну пензију. Предлаже да се захтјев одбије као неоснован.

Размотривши захтјев, одговор туженог, побијану пресуду и остале прилоге у списима предмета, на основу одредбе члана 39 Закона о управним споровима („Сл. гласник РС“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), одлучено је као у изреци пресуде из следећих разлога:

Из података списка произлази да је, тужитељица 25.12.2017. године поднијела захтјев за остваривање права на породичну пензију иза смрти супруга Т. К. који је умро 10.11.2017. године. Првостепеним рјешењем је одбијен захтјев тужитељице, а оспореним актом је одбијена жалба и потврђено првостепено рјешење. Побијаном пресудом је одбијена тужба и оснажен оспорени акт уз образложење које је наведено у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда није правилна.

Услови за остварење права на породичну пензију су прописани чланом 69 Закона о ПИО, према којем право на породичну пензију имају чланови породице умрлог осигураника који је на дан смрти испуњавао услове за инвалидску пензију и чланови породице умрлог корисника старосне или инвалидске пензије.

Према члану 2 Закона о ПИО, обавезним и добровољним осигурањем, на начелима узајамности и солидарности, осигураницима се обезбјеђују права у случају старости и инвалидности, а у случају смрти осигураника, односно корисника пензије право се обезбјеђује члановима њихових породица.

Права из пензијског и инвалидског осигурања прописана су чланом 40 Закона о ПИО, тако да су права из пензијског и инвалидског осигурања у складу са овим законом: а) за случај старости-старосна пензија, б) за случај инвалидности-распоређивање на друго радно мјесто, преквалификација или доквалификација, новчане накнаде у вези са

смањеном радном способношћу, инвалидска пензија и в) за случај смрти осигураника, односно корисника старосне или инвалидске пензије-породична пензија.

По члану 41 Закона о ПИО, право на старосну пензију има осигураник када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Из цитираних законских одредби произлази, да је смрт осигураника осигурани ризик из пензијског и инвалидског осигурања и да је за случај смрти осигураника прописано право чланова породице осигураника на породичну пензију, под условима прописаним овим законом.

Тужитељица право на породичну пензију изводи из права њеног супруга, осигураника туженог, који је у вријеме смрти (10.11.2017.) имао навршених 67 година и 10 мјесец живота и најмање 17 година стажа осигурања, а што произлази из Увјерења о подацима регистрованим у матичној евиденцији туженог од 25.12.2016. године (за неке године нема података о уплати доприноса – 2009. 2015. и 2016.).

По ставу туженог везаном за члан 69 Закона о ПИО, захтјев тужитељице за остварење права на породичну пензију нема основа, јер супруг тужитељице на дан смрти није испуњавао услове за инвалидску пензију и није био корисник старосне, односно инвалидске пензије.

С обзиром да је у моменту смрти супруг тужитељице имао пуних 67 година и 10 мјесеци живота, правилно суд у побијаној пресуди и тужени закључују да супруг тужитељице није испуњавао услове за остваривање права на инвалидску пензију, па да тужитељица по том основу нема право на породичну пензију.

Међутим, испуњавао је услове за остваривање права на старосну пензију прописане чланом 41 закона о ПИО, јер је на дан смрти имао навршених 67 година живота и стаж осигурања од најмање 17 година, што се у конкретном случају не може занемарити.

Тужени као разлог за одбијање захтјева истиче чињенице да супруг тужитељице у тренутку смрти није испуњавао услове за инвалидску пензију, а није био ни корисник старосне или инвалидске пензије, па да тужитељица не може остварити право на породичну пензију.

По оцјени овог суда, тај разлог се не може прихватити као основ за одбијање захтјева тужитељице, јер чињеница да супруг тужитељице није поднио захтјев за остваривање права на старосну пензију када је испунио услове из одредбе члана 40 став 1 Закона о ПИО не може се ставити на терет тужитељице.

Тужени рестриктивно и на штету тужитељице тумачи члан 69 Закона о ПИО, што није циљ закона и на шта не упућује члан 2, те одредба члана 3 став 2 цитираног закона, који прописује да обим права зависи од дужине пензијског стажа осигураника и висине плата и основица осигурања на које је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

Слиједом предњег, потребно је у поновном поступку прво утврдити да ли је предник тужитељице на дан смрти испуњавао услове за старосну пензију и право из којег тужитељица изводи своје право, а затим одлучити о захтјеву тужитељице за остварење права на породичну пензију.

Код таквог стања ствари, овај суд налази да је побијаном пресудом остварен разлог њене незаконитости из одредбе члана 35 став 2 ЗУС, па се отуда захтјев тужитељице, на основу одредаба члана 40 став 1 и 2 тог закона уважава, побијана пресуда преиначавана на начин одређен у изреци ове пресуде.

Одлука о трошковима поступка заснива се на одредби члана 6 став 1 Закона о измјенама и допунама Закона о управним споровима („Сл. гласник РС“, број 63/11) којом је прописано да странка која изгуби спор дужна је противној странци надокнадити трошкове спора, члану 397 Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13 – у даљем тексту: ЗПП), којим је прописано да ће суд када преиначи одлуку против које је поднијет правни лијек, одлучити о трошковима поступка и члану 387 истог закона којим је регулисано ако је прописана Тарифа за награде адводата или за друге трошкове, ови трошкови ће се одмјерити по овој тарифи. Тужитељица је поставила захтјев за накнаду трошкова управног спора у износу од 750,00 КМ, а који се односе на састав тужбе са паушалом који износ је и досуђен јер је у сагласности са Тарифом о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, број 68/05 – у даљем тексту: Тарифа) којом је у Тарифном броју 3 прописано да, за састављање поднеска (тужбе) у управном спору награда износи 300 бодова па како је вриједност бода, у смислу члана 14 став 2 Тарифе, 2,00 КМ онда награда адвоката за састав тужбе износи 600,00 КМ плус паушал од 25% у смислу члана 12 Тарифе што износи 150,00 КМ или укупно 750,00 КМ. Такође тужитељица је поставила захтјев за накнаду трошкова састава захтјева у износу од 900,00 КМ, тако да је тужитељици досуђен укупан износ трошкова од 1650,00 КМ, колико је тужитељица и тражила, а исти у складу са Тарифом. Тужитељици нису досуђени трошкови таксе на тужбу и пресуду, јер из предмета управног спора не произлази да је тужитељица платила судску таксу на тужбу и пресуду. Но, како је захтјев тужитељице уважен и побијана пресуда преиначена на начин да је тужба уважена и поништен оспорени акт, то тужитељица на основу одредбе члана 7 став 1 Закона о судским таксама («Сл. гласник РС», број 73/08, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18 и 67/20) није ни дужна платити судску таксу на тужбу и пресуду.

Записничар
Маја Савић

Предсједник вијећа
Едина Чупељић